

TEKST 159: Beretninger om Folkekorstoget

Korstogstanken opflammede ikke blot ridderstanden til at drage ud og kæmpe for generobringen af Det Hellige Land. Også almindelige mennesker fra andre samfundslag følte sig kaldet til at deltage, hvilket det såkaldte Folkekorstog illustrerer. Inspireret af prædikanten Peter Eremitten, en præst fra den nordfranske by Amiens, havde flere store grupper, bestående af bønder, håndværkere, lavadelige riddere, kvinder og børn, i foråret 1096 begivet sig på vandring gennem Europa for at generobre Jerusalem. Folkekorstogets grupperinger samledes med op imod 30.000 mennesker ved Konstantinopel i august 1096, langt tid før det egentlige korstog. Beretningerne herunder er forfattet af Guibert af Nogent (ca 1055–1124), der var benediktinermunk og historieskriver, der 1108 forfattede et værk (*Dei gesta per Francos*) omhandlende Det 1. Korstog. Ekkehard af Aurach (Aura) (d.1126) var tysk abbed og historieskriver, der i begyndelsen af 1100-tallet skrev et værk (*Hierosolymita*), der omhandlede Det 1. Korstog. Det samme gjorde Anna Komnena (1083-1153), der var datter af den byzantinske kejser, Alexios d.1. Komnenos. I hendes værk (*Alexias*), der omhandler hendes faders regeringstid, får vi et indblik i Det 1. Korstog set med byzantinske øjne. Albert af Aachen var kannik ved kirken i Aachen og skrev mellem 1125 og 1150 et værk om Det 1. Korstog (*Historia Hierosolymitanae expeditionis*). Den frankiske krønike, *Gesta Francorum*, blev udarbejdet af en anonym forfatter (omkr. år 1100) og omhandler Det 1. Korstog, som forfatteren selv deltog i.

20

[Guibert af Nogent:]

[...] Derfor, mens fyrsterne, der følte behov for at gøre brug af anselige summer og store tjenester fra deres ledsagere, gennemførte deres forberedelser langsomt og forsigtigt, sluttede de almindelige mennesker, der havde meget lidt ejendom, men var meget talrige, sig til en vis Peter Eremitten, og adlød ham som en herre, så længe de forblev inden for vores [frankernes] egne grænser. Hvis jeg ikke tager fejl, var han født i Amiens, og det siges, at han førte et ensomt liv som en munk i en del af det øvre Gallien, som jeg ikke kender til, og at han derefter flyttede videre, uden jeg ved hvorfor. Og vi så ham vandre gennem byer, mens han udbredte sin lære, idet han var omgivet af så mange mennesker og blev givet så mange gaver og blev rost for så stor en fromhed, at jeg ikke kan komme i tanke om nogen, der er blevet hædret på tilsvarende vis. Han var meget generøs mod de fattige med hensyn til de gaver, han blev givet, idet han med generøse gaver¹ gjorde [tidligere] prostituerede moralsk acceptable for ægtmænd, og med bemærkelsesværdig myndighed genoprettede han fred og forlig, hvor der før havde været uenighed. Uanset hvad han gjorde eller sagde, virkede det som noget næsten guddommeligt. Selv hårene på hans muldyr blev plukket ud, som om de var relikvier. Dette beretter jeg ikke som noget, der var sandt, men som et nyt påfund, som elskes af almindelige mennesker. Uden dørs bar han en ulden tunika, som nåede til hans ankler, og over det en hætte. Han bar en kappe til at dække sin overkrop og lidt af sine arme, men hans fødder var nøgne. Han drak vin og spiste fisk, men spiste næsten ikke noget brød. Dels på grund af sit omdømme, dels på grund af sin forkyndelse, fik denne mand samlet en meget stor hær. [Guibert af Nogent beretter herefter,

40

¹ Vel som en form for medgift

at dele af Folkekorstoget drog igennem Ungarn. Peter var ude af stand til at styre den store hob og nogle af deltagerne begyndte på ukristen vis at plyndre og hæрге. Dette medførte, at ungarerne nedkæmpede dele af Folkekorstoget, mens Peter dog slap igennem til Konstantinopel, hvor adskillige fattige korsfarere fra andre egne sluttede sig til ham.]

5

[*Ekkehard af Aurach:*]

10 Vestfrankerne blev let tilskyndet til at forlade deres marker, eftersom Frankrig i adskillige år enten var blevet frygteligt hjemløst af borgerkrig, hungersnød eller af sygdom. [...] Blandt de andre nationer hævdede almindelige mennesker, samt også folk af højere rang, at udover det apostoliske kald² var de i nogle tilfælde også blevet kaldet til det forjættede land af visse profeter, der var dukket op blandt dem, eller af himmelske tegn og åbenbaringer. Andre tilstod, at de var blevet tilskyndet til at afgive løfte [om at drage afsted] på grund af en eller anden ulykke
15 [der var hændt dem]. En stor del af dem drog afsted med kone og barn og belæsset med hele deres husholdningsudstyr.

[*Anna Komnena:*]

20

Thi efter at have inspireret alle sjæle med denne halvguddommelige befaling [om at drage til Jerusalem], planlagde han [Peter Eremiten] at samle frankerne alle vegne fra, én efter én, med våben, heste og alle de andre krigsremedier. Og de var alle så opildnede og ivrige, at enhver landevej var fuld af dem. Og de frankiske soldater blev ledsaget af en ubevæbnet skare, der var
25 mere talrig end sandet og stjernerne. De bar palmer og kors på deres skuldre, og kvinder og børn forlod ligeledes deres lande. Og synet af dem var som at se mange floder, der strømmede til fra alle sider, og de rykkede frem i retning af os [Konstantinopel] gennem Dacia³ med hele deres skare.

30

[*Albert af Aachen:*]

Kejseren [Alexios d.1] blev bevæget af medfølelse af at høre denne ydmyge fortælling og beordrede, at to hundrede guldbezanter skulle gives til Peter. Ud af disse penge [...] udbetalte han
35 en del for sin hær. [...]. Selv under kejserens venlige beskyttelse, hvilede han [Peter] kun fem dage på markerne og i områderne nær Konstantinopel, hvor Walter Den Fattige⁴ ligeledes havde opslået sine telte. Idet de blev venner den selv samme dag, blev deres tropper, våben og alt nødvendigt proviant derefter slået sammen. Dernæst efter fem dage, flyttede de deres telte, og

² *Det apostolske kald:* Pave Urban d.2.s opfordring til korstog, se tekst 155

³ *Dacia:* Rumænien

⁴ *Walter Den Fattige:* egentlig en frankisk ridder, Walter (Gautier) af Boissy-sans-Avoir, der blev en af Peters hærledere. Han var dog med sine frankere rejst til Konstantinopel ad en anden rute end Peter. Det samme gjaldt andre grupperinger af Folkekorstoget, bl.a. tyske grupper anført af Folcmar og Gottschalk. Under rejsen havde disse grupper foretaget plyndringer, hvilket gjorde dem upopulære blandt byzantinerne.

med hjælp fra kejseren krydsede de med båd St. Georgs Stræde.⁵ Da de havde gjort landgang i Kappadokien, drog de gennem det bjergrige land til Nicomedia,⁶ og her tilbragte de natten. Herefter slog de lejr ved havnen kaldet Civitote.⁷ Hertil fragtede købmænd konstant skibe lastet med forsyninger af vin, korn, olie, byg og med en overflod af ost, og de solgte alt til pilgrimmene på rimelig vis.

5 Mens de glædede sig over denne overflod af fornødenheder, og hvilede deres trætte kroppe, kom der budbringere fra den mest kristne kejser [Alexios]. På grund af faren for baghold og angreb fra tyrkerne, forbød de Peter og hele hans hær at marchere mod den bjergrige region omkring byen Nikæa, før et større antal kristne var føjet til deres antal. Peter hørte budskabet, 10 og han, samt alle de kristne, gav deres samtykke til kejserens råd. De blev der i to måneder, festede i fred og glæde, og sov i sikkerhed for alle fjendtlige angreb.

Og så to måneder senere, efter at være blevet hensynsløse og uhæmmede på grund af afslapethed og en uvurderlig overflod af mad, agtede de ikke længere Peters stemme, men drog imod hans vilje ind i området omkring byen Nikæa og Solimans rige.⁸ De tog kvæg, får, geder og 15 dyrehold, der tilhørte tyrkernes græske undersætter, som bytte og førte det bort til deres fæller. Da Peter så dette, blev han bedrøvet i hjertet, vel vidende, at de ikke gjorde det ustraffet. Han formanede dem efterfølgende ofte til ikke at tage mere bytte i strid med kejserens råd, men han talte forgæves til et tåbeligt og oprørske folk. [...]

20

[*Gesta Francorum*:]

Men den ovennævnte Peter var den første til at nå Konstantinopel, [d.15.] august [1096] og med ham var en meget stor mængde af alemannere.⁹ Der fandt han lombarderne og longobarderne og mange andre forsamlede.¹⁰ Kejseren havde beordret, at et sådant marked, som var i 25 byen, skulle oprettes for disse mennesker.¹¹ Og han sagde til dem: "I må ikke krydse strædet, før den kristne hovedstyrke¹² er kommet, for I er ikke så stærke, at I kan tage kampen op med tyrkerne." De kristne opførte sig dårligt, idet de nedrev og brændte bygninger i byen og tog det bly, som kirkerne var bygget med, og solgte det til grækerne. Kejseren var rasende på grund af 30 dette og beordrede dem til at krydse [Bosporus]strædet. Efter de havde krydset [strædet], op-hørte de ikke med at udøve alt slags ondt, brænde og plyndre huse og kirker. Omsider nåede de Nicomedia, hvor lombarderne og longobarderne og alemannerne skilte sig fra frankerne, fordi frankerne konstant svulmede af arrogance.

⁵ *St. Georgs Stræde*: Bosporus

⁶ *Nicomedia*: by i Bithynien (ikke Kappadokien) i det nordvestlige Anatolien.

⁷ *Civitote*: mindre havneby nær Nikæa

⁸ *Soliman*: dvs. den seldsjukkiske hersker af Rum-sultanatet, Kilij Arslan d.1. (1092-1107)

⁹ *Alemannere*: egentlig en betegnelse for tyskere, men Peters følge bestod også af en del frankere.

¹⁰ *Lombarderne (longobarderne)*: uklart, hvem der sigtes til her. Lombarderne/longobarderne var et germansk folk, der i løbet af 500-tallet havde slået sig ned i Italien.

¹¹ Et marked, der gjorde det muligt at købe fornødenheder uden for byen.

¹² *Den kristne hovedstyrke*: dvs. det egentlige 1. Korstog - den officielle og paveligt godkendte korstogsstyrke anført af biskop Ademar af Puy og en række europæiske stormænd og riddere. Denne egentlige korstogsstyrke ankom dog først mellem november 1096 og april 1097 - flere måneder efter Folkekorstoget var blevet udslettet af tyrkerne (se tekst 160)

J. M. Rosenløv & M. Pihl: *Korstogene – Islams ekspansion og kristen modoffensiv* (2014)

- 5 Guibert af Nogent: D. C. Munro, "Urban and the Crusaders", *Translations and Reprints from the Original Sources of European History*, vol. 1:2, Philadelphia (1895) s.20 samt R. Levine: *The Deeds of God through the Franks by Guibert of Nogent*. Woodbridge (1997). Ekkehard af Aurach: J. H. Robinson (red: *Readings in European History*: Vol. I, Boston (1904), s.316ff. Anna Komnena: *Alexias*, 10,5. Her efter E. A. Dawes: *The Alexiad*, London (1928). Albert af Aachen og *Gesta Francorum*: Her efter A. C. Krey: *The First Crusade: The Accounts of Eyewitnesses and Participants*, Princeton (1921), s.71ff.